Felsefe Tarihi — Deneme

Akıllı Soru · 05.11.2026 · 10 soru

Sokrates, davranışların yönünü insanın kavrayış gücüyle açıklar; yanlış davranmayı da bu gücün yetersizliğiyle bağdaştırır.

1. Buna göre Sokrates'in ahlak anlayışını doğru veren yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Erdem, doğru bilgiden bağımsız bir niteliktir.

B) Ahlaki kararlar rastlantısal tercihlere dayanır.

C) Ahlaki hatalar bilgi fazlalığından kaynaklanır.

D) Doğru kararlar bilgi yerine alışkanlıkla açıklanır.

E) Ahlaki hatalar bilgi eksikliğinden kaynaklanır.

Herakleitos, Sümerler ve Platon, felsefe tarihinin farklı dönem ve problem alanlarıyla ilişkilendirilen adlarıdır.

2. Herakleitos, Sümerler ve Platon'a ilişkin aşağıdaki yargılardan hangileri doğrudur? I. Herakleitos, evrende değişimin bulunmadığını savunmuştur. II. Sümerler, yazıyı icat etmiştir. III. Platon'a göre devleti filozoflar yönetmelidir. Yukarıdakilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız II

B) Yalnız III

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

Gorgias, varlık konusunda kesin bir dayanak bulunmadığını ileri süren kuşkucu bir görüşü kısa bir sözle dile getirir.

3. Bu anlatıdaki düşünürün kullandığı kısa ifade aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hiçbir şey aktarılamaz.

B) Hiçbir şey yoktur.

C) Her şey vardır.

D) Varlık bütünüyle bilinebilir.

E) Hiçbir şey bilinemez.

“Ahlaki bir kararın doğruluğu, doğru bilgiyle bağlantılıdır; yanlış davranışın kaynağı da bilgi eksikliğidir.”

4. Bu söz, aşağıdaki düşünürlerden hangisinin ahlak anlayışıyla ilişkilendirilebilir?

A) Herakleitos

B) Anaksimandros

C) Sokrates

D) Platon

E) Gorgias

Antik Yunan düşüncesinden önce Sümer, Mısır, Çin, Hint ve İran gibi medeniyetlerde önemli düşünsel birikimler oluşmuştur. Bu birikimler çoğunlukla dinî ve mitolojik bilgilerle iç içe gelişmiştir. Antik Yunan'da ise felsefe zamanla sistemli bir disiplin niteliği kazanmıştır.

5. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Dinî ve mitolojik bilgiler, Antik Yunan'da felsefenin gelişmesini engellemiştir.

B) Antik Yunan düşüncesi, önceki bütün birikimleri dışlamıştır.

C) Felsefi düşüncenin oluşumunda Antik Yunan öncesi birikimlerin payı vardır.

D) Antik Yunan'da felsefe, önceki medeniyetlerin düşünsel birikimlerinden bağımsız gelişmiştir.

E) Sümerler, felsefeyi Antik Yunan'dan önce sistemli bir disipline dönüştürmüştür.

Platon, siyaset anlayışında yönetme görevini bilgi ve bilgelikle ilişkilendirir. Ona göre devletin başında bulunacak kişiler, yönetme işinin gerektirdiği düşünsel yeterliğe sahip olmalıdır.

6. Buna göre Platon'un siyaset anlayışına ilişkin aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefi bilgelik, yöneticilerin kararlarından sonra kazanılmıştır.

B) Yönetim görevi, felsefi bilgelikle ilişkilendirilmiştir.

C) Felsefi bilgelik, devlet yönetimiyle ilgisiz bir erdemdir.

D) Yönetim görevi, bütün yurttaşlara eşit biçimde verilmiştir.

E) Devlet yönetimi, askerî başarıya sahip kişilere bırakılmıştır.

Gorgias'ın yaklaşımında varlık ve bilgi konusunda kesinliğe ulaşma imkânı sorgulanır. Bu yaklaşım, “Hiçbir şey yoktur.” ve “Var olan şey bilinemez ve aktarılamaz.” ifadeleriyle dile getirilir. Böylece düşüncenin nesnel ve kesin bir temele dayanıp dayanamayacağı tartışmaya açılır.

7. Bu parçaya göre Gorgias'ın yaklaşımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Doğru bilginin ahlaki erdemle özdeş olduğunu savunmuştur.

B) Varlık ve bilgi konusunda kesinlik iddiasını sorgulamıştır.

C) Devlet yönetiminin filozoflara bırakılmasını önermiştir.

D) Evrenin temel maddesini su olarak belirlemiştir.

E) Varlık hakkındaki bütün bilgilerin kesin olduğunu savunmuştur.

8. Antik Yunan'da felsefenin sistemli bir disiplin hâline geldiği dönemde Sokrates, ahlaki kararların doğruluğunu bilgiyle ilişkilendirmiş ve ahlaki yanlışları bilgi eksikliğiyle açıklamıştır. Buna göre Sokrates'in aşağıdakilerden hangisini duyurmuş olması beklenir?

A) Varlığın değişmezliğini savunması

B) Suyun temel madde olduğunu öne sürmesi

C) Devleti filozofların yönetmesi gerektiğini ileri sürmesi

D) “Bilgi erdemdir.” fikrini savunması

E) “Hiçbir şey yoktur.” yargısını benimsemesi

Sümer, Mısır ve Çin gibi topluluklarda evreni ve insanı açıklamaya yönelik düşünceler ortaya çıkmıştır. Bu düşünceler çoğu kez dinî ve mitolojik anlatılarla birlikte taşınmıştır. Daha sonra Antik Yunan'da düşünme faaliyeti belirli bir düzen içinde ele alınarak ayrı bir uğraş alanına dönüştürülmüştür. Böylece felsefenin ortaya çıkışı, kendisinden önceki kültürel arka planla birlikte değerlendirilmesi gereken bir süreç hâline gelmiştir.

9. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Eski toplumların katkısı, yalnızca evreni açıklama çabalarıyla sınırlı kalmıştır.

B) Felsefenin ayrı bir uğraş alanına dönüşmesi, eski toplumlarda gerçekleşmiştir.

C) Dinî ve mitolojik açıklamalar, felsefi düşüncenin gelişimine katkı sunmamıştır.

D) Antik Yunan düşüncesi, önceki kültürlerin katkısı olmadan ortaya çıkmıştır.

E) Sonraki disiplinleşme, eski toplumların entelektüel birikiminden beslenmiştir.

MÖ V. yüzyıl Atina'sında bir öğretmen, insan davranışlarını değerlendirirken eylemin arkasındaki bilme durumuna yönelir. Bir kişinin doğru seçimi gerçekleştirememesini, doğru olanı gerçekten kavramamış olmasıyla açıklar. Bu yaklaşım, davranışı yalnızca dış yaptırımlarla değerlendirmek yerine kişinin neyi bildiğini sorgular.

10. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Ahlaki kararların doğruluğu, kişinin niyetinden bağımsız olarak yalnız sonuçla ölçülür.

B) Bilgi, insan davranışlarını ahlaki açıdan değerlendirmede etkisizdir.

C) Ahlaki doğruluk, bilgiyle değil yalnızca alışkanlıkla belirlenir.

D) Ahlaki hata, bilgi eksikliğinden kaynaklanır.

E) Doğru davranış için bilgi edinmek gerekli değildir.

Cevap Anahtarı

1. E	2. D	3. B	4. C	5. C
6. B	7. B	8. D	9. E	10. D

Çözümler

1. Sokrates, doğru ahlaki kararları bilgiyle ilişkilendirir ve yanlış davranışların bilgi yetersizliğinden doğduğunu savunur. E bu ilişkiyi doğrudan verir; C ise kaynakta belirtilen eksikliği tersine çevirmektedir.

2. Herakleitos değişimin evrenselliğini vurguladığı için I. yargı yanlıştır. Sümerlerin yazıyı icat etmesi ve Platon'un yönetimi filozoflara vermesi II ve III. yargıları doğrular; bu nedenle D ulaşılabilecek tek birleşimdir.

3. B, Gorgias'ın şüpheci öğretisi içinde kullandığı özgün ifade olarak verilir. E ve A, aynı düşünürün bilgi ve aktarım sorunlarına ilişkin görüşleriyle anlamca yakın olsa da aranan ifade değildir; C ve D ise bu kuşkucu tutumun tersine kesinlik bildirir.

4. Ahlaki doğruluğu doğru bilgiyle, ahlaki yanlışı bilgi eksikliğiyle açıklayan yaklaşım Sokrates'e aittir. Platon aynı gelenek içinde bulunsa da verilen bilgi-erdem bağlantısı doğrudan ona ait değildir.

5. Parça, Antik Yunan öncesindeki birikimlerin felsefenin gelişimine katkı verdiğini ve bu birikimlerin dinî-mitolojik bağlam taşıdığını belirtir. Bu nedenle C ulaşılabilir; E ise parçadaki katkı ilişkisini tersine çevirir.

6. Platon'un anlayışında yönetme yetkisi filozoflarla ilişkilendirilir; bu nedenle yönetim görevi felsefi bilgelikle bağlantılıdır. A ve C, yönetim ile bilgelik arasındaki ilişkiyi parçanın tersine çevirir.

7. Parçada Gorgias'ın varlık ve bilgi konusunda kesinliğe ulaşmayı sorgulayan ifadeleri verilir. B, bu iki ifadenin ortak sonucudur; E parçanın kesinlik sorgulamasını tersine çevirir, diğer yakın görüşler ise Sokrates, Thales ve Platon'a aittir.

8. D, Sokrates'in ahlaki doğruluk ile doğru bilgi arasındaki ilişkiyi açıklayan görüşüdür. A değişim tartışmasına, E Gorgias'ın şüpheci öğretisine, C Platon'un siyaset anlayışına, B ise Thales'in doğa görüşüne aittir.

9. Parça, Antik Yunan'daki düzenli felsefi etkinliğin kendisinden önceki kültürlerin hazırladığı düşünsel zeminden kopuk olmadığını göstermektedir. Bu nedenle E, parçanın bütününden çıkarılabilir. D, önceki kültürlerin katkısını reddettiği için parçadaki tarihsel süreklilik anlayışıyla çelişir.

10. Parçada doğru davranışın, kişinin doğru olanı bilmesi ve kavramasıyla bağlantılı olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle D, ahlaki yanlışlığın bilgi yetersizliğiyle açıklanacağı sonucunu verir. C, parçadaki bilme durumunu dışlayıp alışkanlığı tek ölçüt hâline getirdiği için yanlıştır.